

«lignum alnetanum i. d. *vernum*», CGL v, 590.31; «fructus *verni*: agnusperma», CGL III, 543.17; i veg. CGL VI, 53. També n'hi ha de la forma femenina: «*verna*, i. e. *alnus*», CGL III, 596.35, 607.5.

Sobre les formes romàniques i també en relació amb el cèltic són bàsiques les notes de Jud, ASNSL CXXI, 78-79, 86, 93-94 (i mapes i i II); CXXIV, 87, 101-103; 104, i rectificacions recíproques amb Kleinhans (ib. CXXIII i CXXIV, 358); veg. també M-Lübke, ZRPb. XXXIII, 1909, 431, i REW^a, 9232. A França l'àrea està repartida geogràficament.

Partida en tres zones: una al SO. que postula la base VERNŌ-, com el cat.; una altra al SE. que parteix del femení VERNĀ, com la que ha restat en el cèltic insular, i en fi un derivat VERNIA-¹ o VERNIO- més al Nord, en una part NO. de l'occità, del francès central i de cap al Jura. El tipus VERNŌ-, com el nostre, s'estén per tot Gascunya, Alta Garona, Arieja i O. de l'Aude; de l'altra banda reapareix, més al NE., en una zona corresponent al N. d'Alvèrnia, S. de Borgonya i O. del francoprovençal. El tipus femení VERNA comença a l'E. de l'Erau, i s'estén per l'E. del Gard, l'Ardeche, tot el domini provençal, quasi tot el francoprovençal i el piemontès.

Amb caràcter toponímic o en illots esparsos n'hi ha restes que revelen una existència prèvia del mot en certs llocs. Sobretot es troben NLL, que en general corresponen al tipus VERNŌ- a quasi tota la França d'Oïl, llevat d'unes franges de l'O., de l'E. i del S., que fan suposar una lluita prolongada entre el celtisme i el ll. ALNUS, que va acabar per dominar en el domini francès, mentre que en oc. i en cat. no queden rastres del mot llatí, sinó el celtisme pertot. Dellà dels Alps hi ha VERNA en el piemontès i algun tros alpí del lombard, i rastres esparsos per Lombardia; també en el Sud, per la Basilicata, on queda tan llunyà i isolat, que em sembla forçós admetre-hi una importació occitana, catalana o piemontesa. Tant pels fets italians com pel lligam amb el cèltic són importants les notes de Bertoldi, *Stu. Ling. Ascoli*, 490, 521, i Bolelli, *It. Dial.* XVIII, 207.

En cèltic el mot sobreviu en les llengües de les dues branques insulars, en totes dues en la forma femenina corresponent a una base protocèltica VERNĀ; és dubtós que hi hagi allà rastres del tipus VERNŌ-, com de primer suggeria Jud. Car la -A final es perdé tot seguit en la fonètica de totes les llengües cèltiques insulars. D'aquí que els lingüistes s'hagin explicat aquesta doble forma diversament: els uns admetent que la forma pl. *ferna* de l'irl. antic hagués estat presa per un plural de neutre, els altres com un col·lectiu entès com un plural: d'on *uernā* > **uerno*.

Kleinhans, per exemple, donaria el kymri *gwern* 'verns, verneda, aiguamoll' com un VERNĀ amb terminació de funció col·lectiva. El bretó *gwern* 'arbre de vaixell' i 'vern' és femení i suposa VERNĀ, irl. mj. *fern* 'vern' i 'arbre de vaixell' és fem. i amb la mateixa base; el ky. *guernen*, sing. o més exactament singulariu, designa també totes dues coses, i a ell correspon en plural-col·lectiu *guern*. El masculí o neutre VER-

NO-, el que postulen les formes catalanes, franceses i part de les occitanes, no és, doncs, evident que remunti fins al cèltic, car només VERNĀ queda ben comprovada, i no seria inconcebible que hagués estat una innovació purament romànica (qui sap si per adaptació al nom llatí del mateix arbre *alnus*). Tanmateix el testimoni del cèltic insular, ni que el tinguem per unànime, no és prova que en cèltic continental no vagi existir VERNŌ-.

L'existència del mot a la Gàl·lia des dels temps pre-romans està comprovada de sobres per la toponímia gèlica. Alguns casos han estat discutits: no veig clar que hi hagi hagut un *Verno-duron* a Andalusia, o un *Penno-verno*-a Galles (i d'altres que suposa Holder III, 224); o, p. ex., un **Vernauro*- (> *Monte Bernorio*) a Palència, del qual ha cregut trobar indicis. Ha estat clàssic atribuir a aquest origen el nom dels *Arverni*, epònims de l'Alvèrnia, nom interpretat com 'territori a l'Est de les vernedes pantanoses'.² Però hi ha una infinitat de *Vernacum*, *Verniacum* etc. en domini gallo-romànic, sense comptar els infinits derivats romànics com VERNETUM, d'on els nostres *Vernet*, *Verneda*, *Vernosa*.

Però el que més ens interessa són els compostos formats amb VERNŌ-+ un altre mot cèltic, perquè aquests són testimoni absolutament fidedigne de l'existència del mot en el cèltic continental. Tenim en primer lloc *Verno-dubron* 'aigua o corrent dels verns', ja molt documentat pels romans (Holder III, 222; Pokorny; KHSchmidt, *l. c.*), i que ens toca de prop, puix que d'aquí ve el nom del riu *Verdoble* en el Ross., considerable afluent de l'Agli, prop d'Estageil. El nom VERNŌ-DÜBRON es repeteix en el *Bernazobres* de l'Erau. I jo crec haver provat que la ribereta de *Vall-llobre*, afluent de l'alt Ter a Setcases, resulta d'una assimilació de *Veldobre* (amb dissim. com *Verdoble*, però a la inversa) > *Vallobre*, en la impossibilitat d'explicar *-llobre* altrament (*EntreDL* II, 196; *E. T. C. I*, 221).

Incomparablement més nombrosos són els representants d'altres compostos paral·lels. VERNŌ-IALON 'clariana de la verneda', d'on els casos de NL fr. *Verneuil*, oc. *Vernuéjols*. Holder en compta i situa 41, d'ells la major part en domini d'Oïl, 27 escampats per tot el Nord de França, i els restants en el Midi. VERNŌ-MAGOS 'camp dels verns': avui *Vernom*, *Vernon* etc. Holder en troba dos en terra d'Oc i vuit en llengua d'Oïl (sense comptar dos més, que creu poder identificar, a les Illes Britàniques, dels quals no tinc capacitat per respondre). Dels uns i dels altres ja n'hi ha algun de transmès en inscripcions romanes. En fi *Verno-sole* situat per l'Itinerarium Antonini a prop de Muret, vora la Garona (amb l'element gèlic -SOLE, del qual he donat altres testimonis en el meu treball *Du Nouveau sur la Toponymie occitane*, publicat a Heidelberg, pels *Beitr. z. Namen|gn.*, 1974: com ara, *Counòzouls* a l'Aude).

Ara bé el que crida l'atenció en tot això és que el primer component té sempre la forma VERNŌ- en -Ō-. ¿Fóra possible que a base del femení VERNĀ s'hagués